

Datum
2024-02-01

Vårt diarienummer
2024-825

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Handläggare
Marcus Carlbrand

Ert diarienummer
A2023/00837

Enhet
Förbundsledningen

Svenska byggnadsarbetareförbundets yttrande över remiss: SOU 2023:26 Översyn av entreprenörsansvaret

Inledning

Svenska byggnadsarbetareförbundet, Byggnads, har givits möjlighet att svara på remissen Översyn av entreprenörsansvaret, SOU 2023:26. Yttrandet inleds med en sammanfattning av Byggnads ställningstaganden följt av en utförligare redogörelse av våra ståndpunkter.

Sammanfattning av Byggnads ställningstaganden

- Byggnads delar utredningens bedömning att den grundläggande uppbyggnaden av entreprenörsansvaret bör behållas,
- Byggnads tillstyrker utredningens förslag om att uthyrda arbetstagares lön tydligt bör omfattas av entreprenörsansvaret,
- Byggnads tillstyrker utredningens förslag om att Arbetsmiljöverket ska tillhandahålla information om vilka bestämmelser om skydd för arbetstagare som kan bli tillämpliga vid en utstationering i Sverige,
- Byggnads har inget att erinra mot utredningens bedömning om att brott mot betalningsansvaret inte bör vara förenat med skadestånd eller någon annan sanktion,
- Byggnads avstyrker utredningens bedömning om att beställaren inte bör ges något ansvar enligt lagen,
- Byggnads avstyrker utredningens förslag om att entreprenörsansvaret inte bör utvidgas till att gälla utan begränsning till en viss typ eller vissa typer av verksamhet,
- Byggnads avstyrker utredningens förslag om att entreprenörsansvaret inte bör utvidgas till att gälla i någon annan bransch.

Utveckling av Byggnads ståndpunkter

Lagens grundläggande uppbyggnad

Utredningen hade som ett av sina uppdrag att bedöma om lagen (2018:1472) om entreprenörsansvar för lönefordringar har fått avsedd effekt samt om det finns behov av förändringar i lagen. Byggnads anser härvidlag att lagen har haft stor effekt och fått stor betydelse för möjligheten att erbjuda arbetstagare skydd vid utebliven löneutbetalning.

Byggnads har i våra ingångna kollektivavtal ett eget huvudentreprenörsansvar som i flera avseende kompletterar det lagstadgade entreprenörsansvaret. Lagen om entreprenörsansvar har haft stor betydelse vid utformandet av huvudentreprenörsansvaret i våra kollektivavtal. Vidare kompletterar lagen vårt kollektivavtalade huvudentreprenörsansvar på så sätt att fler arbetstagare omfattas av skydd vid utebliven löneutbetalning. Lagen erbjuder ett skydd i de situationer då kollektivavtal saknas på arbetsplatsen, eller då det i separata entreprenadkedjor saknas företag som har tecknat kollektivavtal med Byggnads.

Förekomsten av entreprenörsansvar i lagen och i våra kollektivavtal utgör effektiva påtryckningsmedel vilka medför att löneutbetalning i många fall kan säkerställas i förhandling med ansvarig arbetsgivare.

Mot bakgrund av ovan har Byggnads en mycket positiv inställning till förekomsten och effekten av lagen om entreprenörsansvar och tillstyrker utredningens bedömning om att lagens grundläggande uppbyggnad ska behållas. Byggnads vill särskilt betona att det är mycket viktigt att lagens inslag av semidispositivitet behålls.

Uthyrda arbetstagare

Byggnads konstaterar att det i gällande lagstiftning inte är tillräckligt tydligt att uthyrda arbetstagare ska omfattas. Det har medfört diskussion och oenighet med våra kollektivavtalsmotparter. Denna oenighet har även påverkat huvudentreprenörsansvaret i våra kollektivavtal eftersom det är knutet till lagen i den del som gäller vilka arbetstagare som ska omfattas.

Byggnads uppfattning har hela tiden varit att uthyrda arbetstagare ska omfattas. Vi tillstyrker därför utredningens förslag om att det tydligt ska framgå av lagen att uthyrda arbetstagares lön ska omfattas av entreprenörsansvaret. Det kommer att bespara parterna fortsatta diskussioner kring en fråga som ansågs besvarad av lagstiftaren i den ursprungliga utformningen av lagstiftningen.

Arbetsmiljöverkets informationsansvar

Byggnads anser naturligtvis att det är viktigt att utstationerade arbetstagare tydligt informeras om sina rättigheter samt hur de ska göra för att hävda sin rätt. Byggnads tillstyrker därför utredningens förslag om att Arbetsmiljöverket ska publicera information på myndighetens hemsida om sådana bestämmelser om skydd för arbetstagare som ska tillämpas vid utstationering av arbetstagare i Sverige.

Beställaransvar

Beställaren har stor möjlighet att påverka under vilka arbetsvillkor ett bygg- eller anläggningsprojekt ska utföras. Beställare, inte minst inom offentlig sektor, måste ta sitt ansvar för att hålla oseriösa aktörer utanför genom att ställa krav på arbetsrättsliga villkor och följa upp dem. Trots att möjligheten att ställa arbetsrättsliga villkor inom offentlig upphandling har förbättrats ser vi alltför ofta hur fokus ligger på lägsta pris. Vi behöver skapa ekonomiska incitament som säkerställer att beställare, med de undantag som finns angivna i utredningen, är noggranna vid valet av leverantörer. Genom att utvidga ansvaret i lagen om entreprenörsansvar till att även gälla beställaren skapar vi incitament för en större noggrannhet vid valet av leverantörer. Byggnads avstyrker därför utredningens bedömning om att beställaren inte bör ges något ansvar enligt lagen.

Utvidgning av entreprenörsansvaret

Enligt vad som ovan har redogjorts för anser Byggnads att lagen om entreprenörsansvar har fått en tydlig och mycket positiv effekt. Byggnads noterar att problemen med arbetslivskriminalitet kopplat till användandet av underentreprenörer

finns även inom andra branscher än bygg och anläggning, även i situationer då långa led av underentreprenörer inte är vanligt förekommande. Det är därför mycket olyckligt att utredningens direktiv begränsade möjligheten att föreslå en utvidgning av entreprenörsansvaret till branscher där verksamhet bedrivs i långa entreprenadkedjor.

Byggnads anser att entreprenörsansvaret bör utvidgas till att gälla hela arbetsmarknaden, utan begränsningar till vissa branscher. Det är även vanligt förekommande med gränsdragningsproblem när verksamhet förekommer på en byggarbetsplats som inte är att anse som bygg- eller anläggningsverksamhet. Ett utvidgat entreprenörsansvar skulle innebära att ingen arbetstagare på en byggarbetsplats riskerar att falla utanför det skydd som entreprenörsansvaret medför. Byggnads avstyrker därför utredningens förslag om att entreprenörsansvaret inte bör utvidgas till att gälla utan begränsning till en viss typ eller vissa typer av verksamhet. Byggnads avstyrker även utredningens förslag om att entreprenörsansvaret inte bör utvidgas till att gälla i någon annan bransch.

Johan Lindholm
Förbundsordförande

